

แผนการจัดการเรียนรู้

รายวิชาสังคมศึกษา 2 รหัสวิชา ส21103

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง

เวลา 5 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12 เรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

เวลา 1 ชั่วโมง

วันที่.....

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567

1. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 3.1 : เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อ การดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ตัวชี้วัด

ม.1/3 อธิบายความเป็นมา หลักการ และความสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อสังคมไทย

2. สาระสำคัญ

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ ทรงพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตให้แก่พสกนิกรชาวไทยบนหลักการความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีบนเงื่อนไขความรู้และคุณธรรม หลักการและเป้าหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสำคัญต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมไทยอย่างมีความสุขในทุกระดับ

3. จุดประสงค์

- 1) อธิบายความหมาย ความสำคัญ หลักการและเป้าหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ (K)
- 2) ศึกษาวิเคราะห์การปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ (P)
- 3) นักเรียนมุ่งมั่นและศึกษาในการทำงาน (A)

4. สาระการเรียนรู้

- 1) ความหมายและความเป็นมาของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) หลักการและเป้าหมายของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5. สมรรถนะสำคัญ

- 1) ความสามารถในการคิด
- 2) ความสามารถในการสื่อสาร
- 3) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

6. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
- 2) ใฝ่เรียนรู้
- 3) มุ่งมั่นในการทำงาน
- 4) อยู่อย่างพอเพียง

7. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (วิธีการสอนแบบโมเดลซิปปา)

ขั้นที่ 1 ขั้นทบทวนความรู้

- 1) นักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการตอบคำถาม ดังนี้

- เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดของใคร
- เพราะเหตุใดจึงมีแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
- เศรษฐกิจพอเพียงมีความหมายอย่างไร
- นักเรียนคิดว่าเศรษฐกิจพอเพียงมีความสำคัญอย่างไร

ขั้นที่ 2 แสวงหาความรู้ใหม่

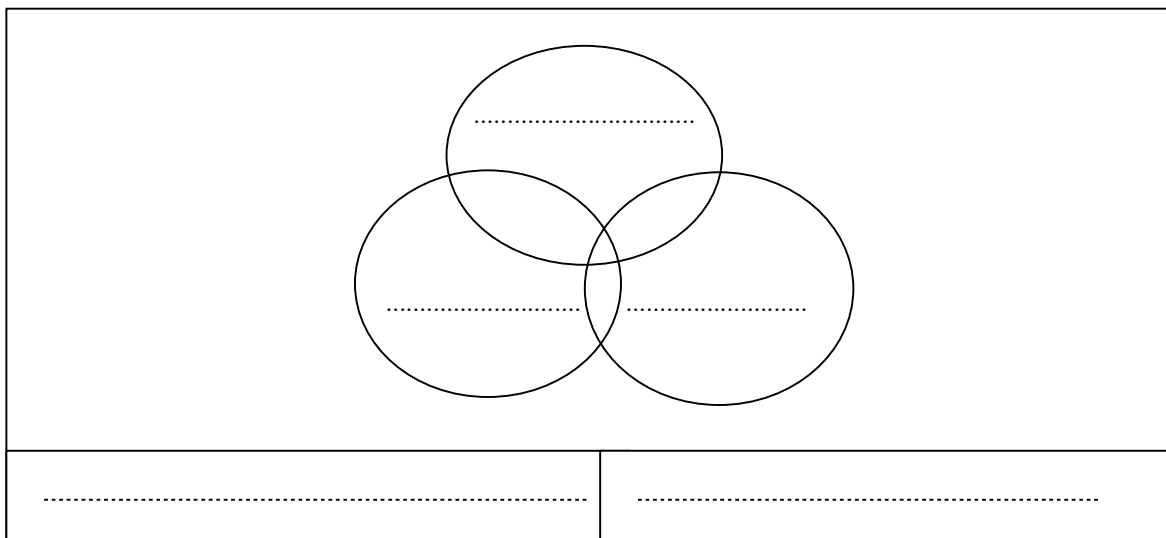
- 1) ครูเล่าประวัติบุคคลตัวอย่างที่ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น
 - นายประเสริฐ ด้วยวงศ์
 - นายเกษม บุญประสิทธิ์
- 2) ครูตั้งคำถามถามนักเรียน ดังนี้
 - บุคคลดังกล่าวมีการกระทำอย่างไรที่แสดงว่า เขาประสบความสำเร็จในชีวิต
 - บุคคลนั้น มีความสุขในการดำเนินชีวิตอย่างไร ยกตัวอย่าง
- 3) ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า การกระทำของบุคคลที่ครูนำมาเป็นตัวอย่างนั้น สอดคล้องกับหลักการของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร

ขั้นที่ 3 ศึกษาทำความเข้าใจข้อมูล/ความรู้ใหม่ และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม

- 1) ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มๆ ละ 5-7 คนโดยใช้กลุ่มเดิมจากชั่วโมงที่แล้ว และให้แต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาความรู้เรื่อง ความหมาย ความสำคัญ หลักการและเป้าหมายของเศรษฐกิจพอเพียงจาก Power Point และหนังสือเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้น ม.1
- 2) ครูให้นักเรียนทำใบงานที่ 1 เรื่อง ความหมายและความสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และใบงานที่ 2 เรื่อง การวิเคราะห์หลักการของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 3) ครูให้สมาชิกแต่ละกลุ่มวิเคราะห์การกระทำของตนและครอบครัวที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้สมาชิกคนอื่นฟัง

ขั้นที่ 4 แลกเปลี่ยนความรู้และความเข้าใจกับกลุ่ม

- 1) ครูให้นักเรียนดูแผนภาพ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข

- สามห่วง ประกอบด้วยอะไรบ้าง
- สองเงื่อนไขประกอบด้วยอะไรบ้าง
- สามห่วงสองเงื่อนไขมีความสำคัญอย่างไร

ขั้นที่ 5 สรุปและจัดระเบียบความรู้

- 1) นักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่เข้าใจเป็นความรู้ร่วมกัน ดังนี้

(ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถ บพิตร มีพระราชดำริแนะแนวทางในการดำเนินชีวิตให้แก่พสกนิกรชาวไทย รวมถึงการพัฒนาและการบริหารประเทศ เพื่อให้ตระหนักถึงการดำเนินชีวิตอยู่บนทางสายกลาง การพึ่งตนเอง ความพอมีพอกิน พอมีพอใช้ รู้จักความพอประมาณ คำนึงถึงความมีเหตุผล และสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

ขั้นที่ 6 ปฏิบัติและ/หรือแสดงผลงาน

- 1) ครูสุ่มตัวแทนจากทุกกลุ่มเพื่อนำเสนอผลงานจากการทำใบงานที่ 1 เรื่อง ความหมายและความสำคัญของ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันตรวจสอบความถูกต้องและความเรียบร้อยของผลงาน หากพบข้อผิดพลาดให้ปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง

ขั้นที่ 7 ประยุกต์ใช้ความรู้

- 1) นักเรียนนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตเพื่อให้เกิดความสุขของตนเองและครอบครัว

8. สื่อและแหล่งเรียนรู้

- 1) เอกสารประกอบการเรียน
- 2) สื่อ Power Point เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง
- 3) หนังสือเรียนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้น ม.๑
- 4) แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

9. การประเมิน/ชิ้นงาน

- 1) ใบงานที่ 1 เรื่อง หลักการและเป้าหมายของเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) ใบงานที่ 2 เรื่อง วิเคราะห์หลักการของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

10. การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
อธิบายความหมาย หลักการ และเป้าหมายของปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงได้ (K)	ตรวจใบงาน	-ใบงานที่ 1 เรื่อง หลักการและเป้าหมายของเศรษฐกิจพอเพียง	นักเรียนทำใบงาน ถูกต้องร้อยละ 60
ศึกษาวิเคราะห์หลักการ ปฏิบัติตนตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงได้ (P)	ตรวจผลงานการทำกิจกรรม	-ใบงานที่ 2 เรื่อง วิเคราะห์ หลักการของปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง	นักเรียนทำใบงาน ถูกต้องร้อยละ 60
นักเรียนมุ่งมั่นและศึกษาใน การทำงาน (A)	สังเกตพฤติกรรมการทำงาน	-แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล -แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	นักเรียนมุ่งมั่นและ ศึกษาในการทำงาน (A)

11. บันทึกผลหลังการจัดการเรียนรู้

11.1 ผลการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

11.2 ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

.....

11.3 ข้อเสนอแนะ/แนวทางการแก้ไข

.....

.....

.....

(ลงชื่อ).....ผู้สอน

(นางจินตนา รวมภักดี)

ครู

12. ความเห็น/ข้อเสนอแนะของหัวหน้ากลุ่มสาระฯ

.....

.....

.....

(ลงชื่อ).....

(นายทินกร รวมภักดี)

หัวหน้ากลุ่มสาระฯสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

13. ความเห็น/ข้อเสนอแนะของฝ่ายวิชาการ

.....

.....

.....

(ลงชื่อ).....

(.....)

ตำแหน่ง.....

14. ความเห็น/ข้อเสนอแนะของหัวหน้าสถานศึกษา

.....

.....

.....

(ลงชื่อ).....

(นายเกียรติศักดิ์ สาตะสมบูรณ์)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนพระทองคำวิทยา

เอกสารประกอบการสอน

“นายประเสริฐ ด้วยวงศ์”

บ้านมณฑล หมู่ที่ 6 ตำบลเทพนิมิต อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด

🌿 ภูเขาแยก น้ำท่วมนา เปลี่ยนวิถีชีวิต 🌿

นายประเสริฐ ด้วยวงศ์ กำนันตำบลเทพนิมิต อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด มีอาชีพทำนาเหมือนกับชาวบ้านคนอื่น ๆ วิถีชีวิตของกำนันประเสริฐเปลี่ยนไปเมื่อเกิดมหันตภัยทางธรรมชาติในปี 2537-2538 ฝนที่ตกหนักติดต่อกันหลายวัน ทำให้น้ำเซาะแผ่นดินบนภูเขาบรรทัด ทะลักเข้ามาในทุกหมู่บ้านของอำเภอเขาสมิง ทำให้น้ำท่วมข้าวที่กำลังออกรวง เกิดความเสียหายในทุกพื้นที่กว่า 2,000 ไร่ เป็นเวลาติดต่อกันถึง 2 ปี ทำให้คนในชุมชนถึงกับหมดเนื้อหมดตัวไปตามๆ กัน หลังจากนั้นเริ่มใหม่โดยไม่ได้ทำนาเป็นอาชีพหลักเพียงอย่างเดียว แต่ได้ทำอาชีพรองคือการทำสวนผลไม้ และเลี้ยงปลา เป็ด ไก่ เสริมความมั่นคงอีกแรงหนึ่งด้วย แต่ก็ไม่สามารถทำให้กำนันประเสริฐหายจนหรือจนน้อยลงไปได้เลย เนื่องจากราคาผลผลิตตกต่ำ กำนันประเสริฐต้องประสบปัญหากับความล้มเหลวในการประกอบอาชีพครั้งแรกแล้วครั้งเล่า และเริ่มต้นสิ่งใหม่ๆ ตามกระแสโดยมิได้ศึกษาข้อมูลในสิ่งที่จะทำอย่างรอบคอบกับการตัดสินใจโดยไม่ดูความพร้อมของตนเอง จึงทำให้กำนันเกิดปัญหาหนี้สิน เมื่อถึงวันนี้ กระแสการปลูกปาล์มก็เป็นทางเลือกและเป็นที่ยอมรับหลายอย่างรวดเร็ว โดยมีสิ่งจูงใจในการเลือกปลูกปาล์มแทนพืชอื่น กำนันไม่คิดที่จะทำตามกระแส จึงไม่คิดที่จะโค่นต้นผลไม้เพื่อปลูกปาล์มแทนเลยแม้แต่ต้นเดียว และกำนันประเสริฐได้เรียกประชุมลูกบ้านทั้งตำบล และให้ข้อคิด ผลของการประชุมครั้งนั้นทำให้ไม่มีครัวเรือนใดโค่นต้นเงาะทิ้งเพื่อนำพื้นที่มาปลูกปาล์มแทน ที่เป็นเช่นนี้ เป็นเพราะจากบทเรียนที่กำนันและคนอื่น ๆ ได้รับมา จึงทำให้ใช้ชีวิตอย่างระมัดระวังมากขึ้นเพื่อให้ครอบครัวมีภูมิคุ้มกันภัย ปรับวิถีชีวิตคืนสู่ธรรมชาติของหมู่บ้าน ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ที่ทำให้ผลไม้รสชาติดีเยี่ยม มีแหล่งน้ำธรรมชาติ ที่ใช้เพาะปลูกได้ตลอดปี อีกทั้งยังมีภูมิทัศน์ที่สวยงาม เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเป็นที่รู้จักและประทับใจแก่นักท่องเที่ยวทั่วโลกมาช้านาน จึงทำให้กำนันใช้เวลาที่เหลือทั้งหมดจากการปฏิบัติหน้าที่กำนันหันมาปลูกผลไม้เพิ่มเติมและศึกษาหาความรู้ นำมาปรับปรุงพันธุ์ผลไม้ให้มีคุณภาพทดลองทำให้ผลไม้ออกผลผลิตนอกฤดูกาล โดยประสานขอความช่วยเหลือจากทางราชการ

เริ่มต้นที่ครอบครัวของเราก่อนปฏิบัติจนเห็นผลเป็นรูปธรรม จึงค่อยชักชวนให้ลูกบ้านทดลองปฏิบัติ เป็นสิ่งที่กำนันตั้งใจไว้ ต่ารับตำราที่เคยไปร่วมอบรมโครงการทฤษฎีใหม่ และความรู้การทำบัญชีรับ-จ่ายในครัวเรือนที่ได้รับติดมือกลับมา กำนันก็เริ่มนำแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติโดยมีหลักคิดว่าหากเรานำแนวคิด หลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในครอบครัวแล้ว อย่างน้อยก็จะช่วยทำให้เราสามารถลดรายจ่ายลงได้บ้าง อีกทั้งยังเป็นผลดีด้วยซ้ำเพราะเราจะมีรายได้จากการนำผลผลิตในครัวเรือนไปขายทุกวัน

๙ ครอบครัวตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ๙

“...กิจกรรมที่ได้ทำ คือ ทำบัญชีรับ-จ่ายของครอบครัว จัดลำดับความสำคัญ ลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นหรือจำเป็นรายจ่ายที่ต้องจ่ายทุกวัน คือ การซื้อพืชผักสวนครัวทุกชนิดและเนื้อสัตว์จากตลาดเพื่อนำมาปรุงเป็นอาหารทุกวัน และยังพบสิ่งที่ไม่จำเป็นที่เกิดจากรายจ่าย คือ การดื่มสุรา สูบบุหรี่ และเที่ยวกลางคืน เป็นที่มาของอีก 2 กิจกรรม คือ ปลูกผักสวนครัวไว้กินเอง และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อตัดรายจ่ายที่ฟุ่มเฟือย การดื่มสุรา สูบบุหรี่ และเที่ยวเตร่ ตัดสินใจเลิกพฤติกรรมไม่ได้อย่างเด็ดขาด ทำให้มีสุขภาพแข็งแรงขึ้น และยังทำให้มีเงินเหลือสำหรับปลดหนี้เพิ่มขึ้นอีกด้วย ที่สำคัญทำให้ครอบครัวมีความสุข อบอุ่นมากขึ้น ส่วน 3 กิจกรรมที่เหลือ คือ ขุดบ่อเลี้ยงปลาปลูกและปลาช่อน เมื่อครบกำหนดจึงจับปลาไปขายได้ราคาดี เก็บเงินส่วนหนึ่งไว้ลงทุนเลี้ยงปลาครั้งต่อไป และนำส่วนหนึ่งไปใช้นั้นธนาคาร อีกกิจกรรมหนึ่ง คือ ทำสวนผลไม้ผสมผสานเพิ่มขึ้น ได้แก่ หนาม มังคุด เงาะ ทุเรียน ลองกอง สละ ซึ่งทำให้ครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้นในแต่ละปีอย่างเห็นได้ชัด กิจกรรมสุดท้าย คือ เลี้ยงไก่บ้าน เพราะเป็นที่นิยมรับประทานของคนทั่วไป เนื่องจากมีรสชาติดี เนื้อแน่น ไม่เละ เลี้ยงง่าย ต้นทุนในการเลี้ยงก็ไม่สูง ระยะเวลาในการเลี้ยงก็สั้น เลี้ยงไม่นานก็ขายได้แล้ว อีกทั้งยังขายได้ราคาสูงในช่วงเทศกาลไหว้บรรพบุรุษ ตรุษจีน และสารทจีน...”

บทสรุปสุดท้ายกับวิถีการดำเนินชีวิตของกำนันประเสริฐ ด้วยวงศ์ ที่ผ่านมามีต้องพบกับปัญหาอุปสรรคมากมาย ซึ่งส่วนใหญ่ล้วนเกิดจากการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ทั้งจากภัยธรรมชาติและสภาพสิ่งแวดล้อม/เศรษฐกิจภายนอก ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงกับครอบครัว แต่หากมีการศึกษาหาความรู้ข้อมูล โดยใช้เหตุผลไตร่ตรอง อย่างละเอียดรอบคอบตั้งแต่แรก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของภัยธรรมชาติ และการเปลี่ยนไปตามกระแสความต้องการพืชเศรษฐกิจของตลาดสินค้าก็ยังไม่ทำให้ครอบครัวของกำนันต้องประสบกับปัญหามากมายเช่นนี้ ความพอประมาณ ไม่โลภจนมองเห็นสิ่งที่ตัวเองมีอยู่ด้วยคุณค่า เชื้อมั่นและศรัทธาในความเป็นตัวตนของตนเอง ไม่ยอมรับในสิ่งที่ยังไม่ประจักษ์แก่สายตาอย่างชัดเจนแล้ว ก็จะทำให้ชีวิตเปรียบเสมือนมีเกราะที่แข็งแรงห่อหุ้มให้ปลอดภัยตลอดเวลา ไม่ต้องคอยเสี่ยงแบบไม่รู้ชะตากรรม ความสามารถในการพลิกผันชีวิตครอบครัวให้กลับฟื้นขึ้นมาใหม่อีกครั้งจะต้องมีสติและใช้ปัญญาส่องนำทางชีวิตใหม่ ถึงแม้ว่าจะเป็นทางเดิมที่เคยเดินมาก่อนแล้วในอดีตก็ตาม การมีคุณธรรม ซื่อสัตย์ อุดหนุน ขยันหมั่นเพียร ไม่ยอมแพ้ต่อความยากลำบากและที่สำคัญคือความมั่นใจในแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำริ จึงทำให้ครอบครัวของกำนันประเสริฐ เกิดความสมดุลมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและยิ้มได้อย่างภาคภูมิใจในวันนี้

ที่มา : สำนักส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน. คู่มือปฏิบัติการเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนเพื่อยกระดับรายได้ครัวเรือน. มปป, 2549.

“นายเกษม บุญประสิทธิ์”

81 หมู่ที่ 8 บ้านหัวเมือง ตำบลหัวเมือง อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร

คุณตาเกษม บุญประสิทธิ์ อดีตผู้ใหญ่บ้านหัวเมือง ตำบลหัวเมือง อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร ที่ปัจจุบันนี้ มาอยู่ในฐานะเกษตรกรเต็มตัว “...แต่ก่อนนั้นได้พาชาวบ้านไปเข้าร่วมอบรมการทำเกษตรแบบผสมผสาน และได้ไปศึกษาดูงานที่จังหวัดนครพนม จากนั้นก็นำความรู้และประสบการณ์ที่ได้มาปรับปรุงกิจกรรมและพื้นที่ของตนเอง โดยปลูกพืช ทุกอย่างที่ดินได้ เหลือจากกินก็แจกจ่ายให้กับบ้านใกล้เคียง และนำออกขายที่ตลาด บางทีก็มีพ่อค้ามารับซื้อถึงที่บ้าน มีรายได้จากพืชผักที่ปลูกทั้งปี ปลูกในบริเวณบ้านก็ไม่ค่อย ส่วนใหญ่ก็เป็นผักสวนครัวที่ไม่ต้องไปหาซื้อมาทำกับข้าวพวกพริก กะเพรา มะเขือเทศ อีกแห่งที่ปลูกคือที่สวนนั้นจะมากน้อยจนเก็บขายได้เลย จะใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยคอก และมูลสัตว์ต่างๆ จะไม่ใช้สารเคมีทุกชนิดเพราะมันเป็นอันตรายต่อร่างกาย นอกจากนี้ก็มีเลี้ยงไก่ เลี้ยงหมู เลี้ยงปลาอีก 2 บ่อ วัวอีก 5 ตัว ทำแค่นี้ก็แทบจะไม่ได้ใช้เงินซื้ออะไรทำกินแล้ว ประหยัดไปได้เยอะ ลดรายการที่จะต้องจ่าย เห็นง่ายๆ ก็พริก กะเพรา ไหนจะไข่ไก่ เนื้อหมู มีอยู่ในบ้านนี้ทั้งนั้น ไม่ต้องไปตลาดก็ได้...”

ผลพวงจากที่ช่วงหนึ่งปุ๋ยเคมีเข้ามาเป็นพระเอกในการทำการเพาะปลูก แม้จะต้องจ่ายค่าปุ๋ยที่มีราคาสูง ทุกคนก็ยอมเพื่อแลกกับผลตอบแทนที่คุ้มค่า เพราะได้ผลผลิตมาก แต่สิ่งที่จะนึกถึงต้นทุนที่เพิ่มขึ้น แม้จะมีผลผลิตจำหน่ายออกไปมาก แต่ก็หักค่าใช้จ่ายต้นทุนที่สูงขึ้น กำไรสุทธิจริงๆ ก็ไม่ได้เพิ่มขึ้นไปด้วย เมื่อรับรู้ปัญหาและมองเห็นหนทางที่จะแก้ไขปัญหาระบบนี้ให้หมดไป คุณตาเกษมจึงเป็นแรงผลักดันของบ้านหัวเมืองในการเปลี่ยนแปลงความคิดของคนในชุมชนให้หันกลับมาใช้การทำเกษตรแบบเกษตรอินทรีย์ เรื่องนี้เริ่มได้ไม่ยากนัก เพราะผู้คนที่นี่เป็นสายเลือดหัวเมืองดั้งเดิม

ความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย สายสัมพันธ์ของเครือญาติในชุมชนที่มีอยู่อย่างแน่นแฟ้น ทำให้การสอนแนะเรื่องนี้เป็นไปได้โดยง่าย ความเชื่อมั่นในตัวคุณตาที่ช่วยเหลือชุมชนนี้มาโดยตลอดตั้งแต่ครั้งที่เป็นผู้ใหญ่บ้าน ภาพความอบอุ่นของครอบครัว ความเป็นอยู่ที่ไม่อึดอัดขัดสน เรือกสวนไร่นาที่เต็มไปด้วยความอุดมสมบูรณ์ นับว่าเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ทุกคนในชุมชนยอมรับ การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีจึงเป็นหนทางเดียวที่จะสามารถปกป้องครอบครัวและชุมชนให้พ้นจากกระแสวัตถุนิยม การสอนให้รู้สึกพึ่งพาตนเอง ปลูกฝังความรู้สึกรักถิ่นฐานและทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้คนในหมู่บ้าน ได้ดูแลรักษาครอบครัวและชุมชนให้อยู่ได้อย่างพอเพียง การตั้งอยู่บนความไม่ประมาทนั้นจะทำให้ชีวิตอยู่รอดปลอดภัย

ชีวิตอย่างที่คุณตาเกษมและครอบครัวเป็นอยู่ คือ การอยู่อย่างพอเพียง ผสมผสานกันอย่างลงตัว กับการมีชีวิตอยู่อย่างมีเหตุมีผล สร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับครอบครัว ถึงเวลานี้แล้วคงไม่มีใครปฏิเสธได้ว่า สิ่งต่างๆ เหล่านี้คือความปรารถนาของทุกคนและทุกชุมชน แม้จะมีไม่ได้เหมือนคุณตาเกษมทั้งหมด แต่การเริ่มต้นที่จะลงมือทำและใช้ชีวิตบนวิถีของความพอเพียงได้สักเพียงเสี้ยวหนึ่งของคุณตาเกษมก็คงจะช่วยให้ครอบครัวเป็นสุขและชุมชนเข้มแข็งได้อย่างแน่นอน

ที่มา : สำนักส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน. คู่มือปฏิบัติการเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนเพื่อยกระดับรายได้ครัวเรือน. มปป, 2549.

ใบงานที่ 1

เรื่อง ความหมายและความสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง : จงตอบคำถามให้ถูกต้อง

1. เศรษฐกิจพอเพียง คืออะไร

.....

.....

.....

.....

.....

2. ความพอเพียง หมายถึง

.....

.....

.....

.....

.....

3. เป้าหมายของเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร

.....

.....

4. หลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีองค์ประกอบอะไรบ้าง

.....

.....

.....

5. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความสำคัญอย่างไร

.....

.....

.....

.....

กลุ่มที่สมาชิกประกอบด้วย

.....

.....

ใบงานที่ 2

เรื่อง หลักการและเป้าหมายของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง ให้นักเรียนวิเคราะห์การกระทำของบุคคลที่สอดคล้องกับหลักการและเป้าหมายของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยนำข้อความในกรอบด้านบนไปใส่ได้ข้อความในแต่ละข้อที่มีใจความสัมพันธ์กัน

พอประมาณ

ความมีเหตุผล

มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

เงื่อนไขคุณธรรม

เงื่อนไขความรู้

การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน

1. ไชยาได้รับการยกย่อง
ว่าเป็นคนซื่อสัตย์สุจริต
ไม่โลภ ไม่ตระหนี่ รู้จัก
แบ่งปันให้ผู้อื่น สร้าง
ความสามัคคีระหว่าง
กลุ่ม

2. ถึงแม้ว่าจันทร์ต้องการ
เที่ยวกลางคืนกับเพื่อน
แต่เมื่อคุณแม่ห้ามเธอก็
เชื่อฟัง

3. ในช่วงที่มะม่วงราคาถูก
แต่ชัยซึ่งเป็นเจ้าของ
สวนก็ไม่เด็ดร้อน
เพราะเขาปลูกพืชหลาย
ชนิดคละกันไปกับสวน
มะม่วง

4. กานดาเลือกซื้อเสื้อผ้าที่
จำเป็นสำหรับใส่ไป
ทำงานเป็นพนักงานทำ
ความสะอาดบริษัท

5. ชาวบ้านหมู่บ้านไทร
น้อยต่างก็แลกเปลี่ยน
ความรู้ทางด้าน
การเกษตร ทำให้ทุก
ครัวเรือนนำความรู้ไป
ใช้ในการพัฒนาอาชีพ

6. แต้้วทำข้าวแกงไปขาย
ที่ตลาดขายหมดเกลี้ยง
ทุกวันไม่เหลือทิ้ง

7. ยอดยิ่งประสบ

ความสำเร็จในการ
ดำเนินชีวิต เพราะเขา
รู้จักพอประมาณ มี
เหตุผล มีภูมิคุ้มกันใน
ตัวที่ดี

.....
.....

8. เกตุและก้านเป็นผู้ที่
สามารถปรับตัวให้เข้า
กับเพื่อนทุควัยได้ทุกคน
พวกเขาได้รับคำแนะนำ
ในทางที่ดีจากเพื่อน
หลายอย่างที่เป็น
ประโยชน์

.....
.....

9. น้อยอ่านหนังสือ
สม่ำเสมอทุกวัน ทำให้
ไม่ต้องหักโหมเร่งอ่าน
หนังสือในเวลาสอบ

.....
.....

10. กองเชียร์กีฬาไฟฟ้าใช้
วัสดุตกแต่งกองเชียร์
จากเศษวัสดุ และวัสดุ
รีไซเคิล เพื่อเป็นการ
อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

.....
.....

11. ถึงแม้ว่าราคาสินค้า
ประเภทผักจะมีราคา
สูงขึ้นมาก แต่ลุงแมน
ก็ไม่เดือดร้อน เพราะ
มีผักสวนครัวที่ลุงแมน
ปลูกไว้

.....
.....

12. สันติเป็นผู้ที่ปฏิบัติตน
ตามหลักทาง
สายกลาง เขามี
ความสุขในชีวิต

.....
.....

แบบสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

กลุ่มที่.....

สมาชิกของกลุ่ม 1.

 2.

 3.

 4.

 5.

 6.

ลำดับ ที่	พฤติกรรม	คุณภาพการปฏิบัติ			
		4	3	2	1
1	มีการปรึกษาและวางแผนร่วมกันก่อนทำงาน				
2	มีการแบ่งหน้าที่อย่างเหมาะสมและสมาชิกทำตามหน้าที่ทุกคน				
3	มีการปฏิบัติงานตามขั้นตอน				
4	มีการให้ความช่วยเหลือกัน				
5	ร่วมมือกันปรับปรุงและพัฒนางาน				
รวม					

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ดีมาก = 4

ดี = 3

พอใช้ = 2

ปรับปรุง = 1

หมายเหตุ : ครูอาจใช้วิธีการมอบหมายให้หัวหน้ากลุ่มเป็นผู้ประเมิน
หรือให้ตัวแทนกลุ่มผลัดกันประเมิน หรือให้มีการประเมินโดยเพื่อน
โดยตัวนักเรียนเอง ตามความเหมาะสมก็ได้

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับ คุณภาพ
17 – 20	ดีมาก
13 – 16	ดี
9 – 12	พอใช้
1 – 8	ปรับปรุง

แบบประเมินการนำเสนอผลงาน

คำชี้แจง : ให้ผู้สอนประเมินผลการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามรายการ แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน		
		3	2	1
1	ความถูกต้องของเนื้อหา	☐	☐	☐
2	การลำดับขั้นตอนของเรื่อง	☐	☐	☐
3	วิธีการนำเสนอผลงานอย่างสร้างสรรค์	☐	☐	☐
4	การใช้เทคโนโลยีในการนำเสนอ	☐	☐	☐
5	การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม	☐	☐	☐
รวม				

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ผลงานหรือพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการประเมินสมบูรณ์ชัดเจน	ให้	3	คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการประเมินเป็นส่วนใหญ่	ให้	2	คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการประเมินบางส่วน	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12 - 15	ดี
8 - 11	พอใช้
ต่ำกว่า 8	ปรับปรุง